SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

B.A. (Part –I) (Semester – I) (CBCS/NEP) Examination

Subject – Geography

....

QUESTION BANK

प्रश्न १. खालील दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा.

१. .... या ग्रीक तत्त्ववेत्याने Geography या शब्दाचा सर्वप्रथम उपयोग केला.

(अ) स्टॅबो (ब) टॉलेमी (क) इरेटोस्थेनिस (ड) रिटर

२. .... हा कालखंड अंधश्रद्धांचा, अंधार युगाचा होता.

(अ) ग्रीक (ब) मध्ययुग (क) पाषाण युग (ड) हिमयुग

३. ....पासून आधुनिक भूगोलाचा कालखंड सुरू होतो.

(अ) इ.स. १८०० (ब) इ.स. १२०० (क) ख्रिस्तपूर्व २०० (ड) ख्रिस्तपूर्व १००

४. 'डाय एर्डकुंडे' हा ग्रंथ ....याने लिहिला.

(अ) रिटर (ब) हंबोल्ट (क) रॅटझेल (ड) जॉन मरे

५. हंबोल्ट याने लिहिलेल्या ग्रंथाचे नाव आहे.

(अ) डाय एर्डकुंडे (ब) कॉसमॉस (क) जिऑग्रफी (ड) दि अर्थ

६. शक्यतावादी, संभववादी विचारसरणीनुसार.................................... म्हणतात.

(अ) निसर्ग श्रेष्ठ (ब) मानव श्रेष्ठ (क) दोघेही श्रेष्ठ (ड) कोणीही श्रेष्ठ नाही

७. 'मानव हा निसर्गाचा दास आहे' ही विचारसरणी श्रेष्ठ मानते, (क) प्राकृ

(अ) मानव (ब) निसर्ग (क) दोघेही (ड) प्राणी

८. भूगोलाची सर्वात महत्त्वाची पायाभूत ज्ञानशाखा म्हणून .... उल्लेख केला जातो.

(अ) मानवी भूगोल (ब) राजकीय भूगोल (क) प्राकृतिक भूगोल (ड) आर्थिक भूगोल

९. मानवनिर्मित घटकांचा समावेश हा मध्ये केला जातो.

(अ) नैसर्गिक पर्यावरण (ब) सांस्कृतिक पर्यावरण क) हवामानशास्त्र (ड) प्राकृतिक शास्त्र

१०. .... ही प्राकृतिक भूगोलाची महत्त्वाची ज्ञानशाखा आहे.

(अ) लोकसंख्या भूगोल (ब) हवामानशास्त्र (क) आर्थिक भूगोल (ड) मानवी भूगोल

११. अलेक्झांडर हंबोहट व कार्ल रिटर या शास्त्रज्ञांना आधुनिक भूगोलाचे जनक म्हणतात.

(अ) फ्रेंच (ब) ब्रिटिश (क) अमेरिकन (ड) जर्मन

१२. भूपृष्ठाकडून वर उंचीनुसार हवा विरळ होत असल्याने तापमान ....

(अ) कमी होते.(ब) वाढत जाते.(क) स्थिर राहते.(ड) शून्य अंश होते.

१३. हवा विस्तार पावते व हवेचे प्रसारण होते. त्यामुळे होणाऱ्या तापमान घटीला .... म्हणतात.

(अ) तापमान विपरीतता (ब) अ‍ॅडिआबॅटिक तापमान घट

(क) शीतलीकरण (ड) यापैकी काहीही नाही

१४. विषुववृत्तावर .... भराचा पट्टा आढळतो.

(अ) जास्त (ब) मध्यम (क) थंड (ड) कमी

१५. समुद्रसपाटीवर हवेचा सरासरी दाब दर चौ. सें. मी. .... वर असतो.

(अ) १० कि.ग्रॅ. (ब) 0 कि. ग्रॅ. (क) १ कि. ग्रॅ. (ड) ५० कि.ग्रॅ.

१६. वातावरणात नायट्रोजन, ऑक्सिजन, ऑर्गन, कार्बन डायऑक्साईड, हायड्रोजन या वायूंना .... वायू म्हणतात.

(अ) हलके (ब) विरळ (क) जड (ड) द्रवरूप

१७. जड वायू वातावरणाच्या .... थरात आढळतात.

(अ) वरच्या (ब) खालच्या (क) मधल्या (ड) डाव्या.

१८. वातावरणात समुद्रसपाटीवर हायड्रोजनचे प्रमाण .... असते.

(अ) कमी (ब) जास्त (क) मध्यम (ड) भरपूर

१९. भूपृष्ठापासून सुमारे ४० कि. मी. उंचीवर ओझोनचे प्रमाण .... टक्के आहे.

(अ) ० (ब) ५ (क) १०० (ड) ४०

२०. .... या वातावरणाच्या थरात उंचीनुसार हवा विरळ होत जाते.

(अ) स्थितांबर (ब) दलांबर (क) तपांबर (ड) आयनांवर

२१. सजीव प्राणी, वनस्पती इत्यादींसाठी .... हा थर उपयुक्त ठरला आहे.

(अ) दलांबर (ब) स्थितांबर (क) तपांबर (ड) आयनांवर

२२. .... रंगाची जमीन जास्त उष्णता शोषण करते.

(अ) पांढरी (ब) काळी (क) फिकी तपकिरी (ड) निळी

२३. .... या वातावरणाच्या थराला 'क्षोभावरण' म्हणतात.

(अ) तपांबर (ब) स्थितांबर (क) दलांबर (ड) आयनांबर

२४. तपांबरात भूपृष्ठालगत नायट्रोजन या वायूचे प्रमाण .... आहे.

(अ) सुमारे १० टक्के (ब) सुमारे ९९ टक्के (क) सुमारे ५ टक्के (ड) सुमारे २० टक्के

२५. तपस्तब्धीमध्ये तापमानाचे स्वरूप .... असते.

(अ) सर्वत्र सारखे व स्थिर (ब) विषम व अस्थिर

(क) कमी व स्थिर (ड) जास्त व अस्थिर

२६. अश्व अक्षांशाचे जास्त दाबाचे शांत पट्टे यांचा विस्तार

(अ) 0° ते५° अक्षवृत्त (ब) २५° ते ३५° अक्षवृत्त

(क) 0° ते ५° दक्षिण अक्षवृत्त (ड) ५५° ते ६०° अक्षवृत्त

२७. समुद्रसान्निध्याला हवामान .... आढळते.

(अ) दमट (ब) विषम (क) उष्ण (ड) कोरडे

२८. ....या वातावरणाच्या थराला 'समताप पट्टा' म्हणतात.

(अ) स्थितांबर (ब) तपांबर (क) दलांबर (ड) बाह्यांबर

२९. सूर्याकडून पृथ्वीकडे येणाऱ्या उष्णतेला .... म्हणतात.

(अ) लघुलहरी (ब) दीर्घलहरी (क) मध्यम लहरी (ड) उपलहरी

३०. पृथ्वीपृष्ठाकडून वातावरणाकडे वर जाणाऱ्या उष्णतेला ....म्हणतात.

(अ) मध्यम लहरी (ब) लघुलहरी (क) दीर्घलहरी (ड) उपलहरी

३१. वातावरणात कार्बन डायऑक्साईड व ओझोन हे वायू .... करतात.

(अ) उष्णतेचे ग्रहण (क) उष्णतेचे वहन (ब) उष्णतेचे परावर्तन (ड) उष्णतेचे विसर्जन

३२. समुद्रसपाटीपासून सुमारे ६ कि.मी. उंचीवर हवेचा भार.... ने कमी होतो.

(अ) १/४ (ब) १/२ (क) १/३ (ड) १/५

३३. माऊंट एव्हरेस्ट शिखरावर जाणाऱ्याजवळ ....ची आवश्यकता असते.

(अ) प्राणवायू (ब) पाणी (क) हायड्रोजन वायू (ड) नायट्रोजन वायू

३४. डोलड्रमच्या शांत पट्ट्यात वायुभार .... असतो.

(अ) स्थिर (ब) कमी (क) जास्त (ड) अस्थिर

३५. दोन्ही ध्रुवाजवळ .... दाबाचे पट्टे आढळतात.

(अ) कमी (ब) जास्त (क) मध्यम (ड) ऊर्ध्वगामी

३६. विषुववृत्तीय कमी भार प्रदेशाकडे वाहणाऱ्या नियमित वाऱ्यांना ..... म्हणतात.

(अ) व्यापारी वारे (ब) प्रतिव्यापारी वारे (क) ध्रुवीय वारे (ड) फॉन चिनुक वारे

३७. फेरेलच्या नियमानुसार उत्तर गोलार्धातील वारे आपल्या मूळच्या दिशेपासून...........बाजूला वळतात.

(अ) उजवीकडे (ब) डावीकडे (क) ऊर्ध्वगामी (ड) मूळ दिशेकडे

३८. फेरेलच्या नियमानुसार दक्षिण गोलार्धातील वारे हे आपल्या मूळच्या दिशेच्या ....वळतात.

(अ) उजवीकडे (ब) डावीकडे (क) अधोगामी (ड) मूळ सरळ दिशेत

३९. हवा नेहमी जास्त दाबाच्या पट्ट्याकडून. दाबाच्या पट्ट्याकडे वाहते.

(अ) कमी (ब) जास्त (क) थंड (ड) ध्रुवीय

४०. पृथ्वीच्या अंतरंगाची घनता ही भूकवचाच्या घनतेपेक्षा .... असते

(अ) कमी (ब) जास्त (क) मध्यम ड) यापैकी एकही नाही.

४१. पृथ्वीच्या अंतर्गत भागाकडे जाताना तापमान व घनता .... जाते.

(अ) वाढत (ब) कमी होत (क) स्थिर होत (ड) घटत

४२. निकेल व फेरस (लोखंड) या जड धातूंचे प्रमाण .... मध्ये जास्त असते.

(अ) भूकवच (ब) मध्यावरण (क) गाभा (ड) यापैकी एकही नाही

४३. पृथ्वीच्या अंतरंगातील मध्यावरण (प्रावरण) या थराला .... म्हणतात.

(अ) निफे (ब) सिआल (क) सीमा (ड) सिलिका

४४. .... या अंतरंगातील थरात सिलिका व ॲल्युमिनिअम या हलक्या धातूंचे प्रमाण आढळते.

(अ) गाभा (ब) मध्यावरण (प्रावरण) (क) भूकवच ड) निफे

४५. पृथ्वीच्या गाभ्याचे तापमान हे सुमारे .... अंश सेल्सिअस आहे.

(अ) ५००० (ब) २५०० (क) १००० (ड) २०००

४६. .... या शास्त्रज्ञाने भूखंडवहन सिद्धांत मांडला.

(अ) टॉलेमी (ब) वेगनर (क) होम्स (ड) ब्लाश

४७. सुमारे २० कोटी वर्षांपूर्वी पृथ्वीची एक खंडरचना होती. त्यास .... म्हणतात.

(अ) टेथिस (ब) गोंडवाना (क) पूँजिया (ड) लॉरेशिया

४८. भारतीय उपखंड हे हळूहळू .... दिशेने सरकत आहे.

(अ) दक्षिण (ब) उत्तर (क) पूर्व (ड) पश्चिम

४९. इ.स. १९१२ मध्ये भूखंडवहन सिद्धांत मांडणारा शास्त्रज्ञ .... होता. तो ....या शास्त्रात तज्ज्ञ होता.

(अ) शास्त्रज्ञ - टॉलेमी, होम्स, वेगनर, ब्लाश

(ब) शास्त्रे - भूगर्भशास्त्र, हवामानशास्त्र, लोकसंख्या शास्त्र, जैव विज्ञान

५०. किल्लारी, लातूर येथील भूकंप .... या दिवशी पहाटे झाला.

(अ) ११ डिसेंबर, १९६९ (ब) ३० सप्टेंबर, १९९३

(क) २० डिसेंबर, २००४ (ड) १६ डिसेंबर, १९००

५१. भूकंपामुळे निर्माण झालेल्या त्सुनामी विनाशकारी लाटांचा दुष्परिणाम २६ डिसेंबर, २००४ रोजी झाला, त्याला .... भूकप म्हणतात.

(अ) दक्षिण पूर्व आशियातील सुमात्रा (ब) महाराष्ट्रातील कोयना

(क) किल्लारी (ड) गुजरातमधील भूज

५२. माऊंट केनिया हा .... ज्वालामुखी आहे.

(अ) मृत (ब) जागृत (क) निद्रिस्त (ड) ॲसिड

५३. .... रिश्टर स्केलपेक्षा जास्त स्केलचा भूकंप अतिविनाशकारी असतो.

(अ) ४ (ब) ६ (क) २ (ड) १

५४. बाह्यकारकांकडून भूपृष्ठाच्या झिजेच्या कार्याला .... म्हणतात.

(अ) भरण / निक्षेपण (ब) खनन / क्षरण /विदारण (क) संचयन (ड) संतुलन

५५. नदीच्या खनन कार्यामुळे .... हा भूआकार निर्माण होतो.

(अ) त्रिभुज प्रदेश (ब) पूरतट (क) धबधबा (ड) पूर मैदाने

५६. नदीप्रवाहाच्या पहिल्या टप्प्यात .... हा भूआकार निर्माण होतो.

(अ) त्रिभुज प्रदेश (क) व्ही आकाराची दरी (ब) पूर मैदाने (ड) भूछत्रखडक

५७. नदी मुखालगत त्रिभुज प्रदेशात नदीकडून गाळाचे .... होते.

(अ) वहन (ब) संचयन (क) विदारण (ड) घर्षण

५८. .... हा भूआकार नदीप्रवाहाच्या तिसऱ्या / शेवटच्या टप्प्यात आढळून येतो.

(अ) घळई (ब) कुंडलकासार (क) व्ही आकाराची (ड) धबधबा

५९. .... मिळणाऱ्या नद्यांनी मुखालगत त्रिभुज प्रदेशाची निर्मिती केलेली नाही.

(अ) बंगालच्या समुद्राला (ब) अरबी समुद्राला (क) हिंदी महासागराला (ड) यापैकी एकही नाही

६०. यांत्रिक / कायिक विदारण .... येथे आढळते.

(अ) वाळवंटी प्रदेशात (ब) आर्द्र प्रदेशात (क) जंगल प्रदेशात (ड) कृषी प्रदेशात

६१. कायिक विदारणाने मूळ खडकाचे खनिज गुणधर्म ....

(अ) बदलतात. (ब) बदलत नाहीत. (क) वाढून जातात. (ड) कमी होतात.

६२. गोठलेल्या पाण्याचे आकारमान गोठण प्रक्रियेमुळे ....

(अ) कमी होते. (ब) वाढते. (क) तितकेच राहते. (ड) द्रवरूप होते.

६३ रासायनिक विदारणात मूळ खडकाचे स्वरूप व गुणधर्म....................

(अ) बदलत नाहीत. (क) पूर्णपणे बदलतात.

(ब) कायम टिकतात. (ड) यापैकी एकही नाही

६४. क्षरण चक्र संकल्पना ही .... यांनी मांडली

(अ) हटिन्स्टन (ब) वेगनर (क) ब्लाश (ड) डेव्हीस

टीपा लिहा.

(१) प्राकृतिक भूगोलाचे स्वरूप

(२) प्राकृतिक भूगोलाच्या व्याख्या

(३) प्राकृतिक भूगोलाचे महत्त्व

(४) सागरशास्त्र

(५) ऐतिहासिक भूगोल

(६) हवामानशास्त्र

(७) शक्यतावाद

(८) तपांबराचे महत्त्व

(९) ओझोनांबराचे महत्त्व

(१०) सौरशक्तीचे अक्षांशात्मक वितरण

(११) वातावरणाची घटना

(१२) वेगनरच्या खंडवहन सिद्धांतावरील टीका

(१३) भूकवच

(१४) मध्यावरण

(१६) गाभा

(१७) वेगनरच्या खंडवहनाच्या दिशा

(१८) शिलावरण

(१९) भूकंपाचे परिणाम

(२०) भूकंपाचे फायदे

(२१) ज्वालामुखीचे प्रकार

(२२) ज्वालामुखीचे परिणाम

(२३) पृथ्वीच्या अंतरंगाची वैशिष्ट्ये

(२४) भूखंडवहनाचे पुरावे.

(२५) अपक्षरण/ अनाच्छादन

(२६) रासायनिक विदारण

(२७) जैविक विदारण

(२८) व्ही आकाराची दरी व घळई

(२९) क्षरण चक्र

(३०) धबधबा

(३१) नैसर्गिक बांध व पूरतट

(३२) त्रिभुज प्रदेश

(३३) निक्षेपण.

(इ) दीर्घोत्तरी प्रश्न

१. प्राकृतिक भूगोलाची व्याख्या, स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

२. प्राकृतिक भूगोलाच्या वैज्ञानिक शाखांची माहिती लिहा.

३. प्राकृतिक भूगोलाचा सामाजिक शास्त्रांशी येणारा संबंध स्पष्ट करा.

४. वातावरण म्हणजे काय ? वातावरणाच्या रचनेची माहिती द्या.

५. सौरशक्तीच्या/तापमानाच्या वितरणावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची माहिती लिहा

६. सौरशक्ती म्हणजे काय ? सौरशक्तीचे महत्त्व सांगा.

७. पृथ्वीवरील सौरशक्तीचे वितरण थोडक्यात स्पष्ट करा

८. पृथ्वीवरील हवेच्या दाबाचे वितरण स्पष्ट करा.

९. ग्रहीय (नियमित) वाऱ्यांची आकृतीसह माहिती लिहा.

१०. पृथ्वीच्या अंतरंगाची रचना कशी आहे हे आकृतीसह स्पष्ट करा.

११. वेगनरच्या भूखंडवहन सिद्धांताची थोडक्यात माहिती लिहा व त्याचे पुरावे स्पष्ट करा.

१२. भूकंपाच्या निर्मितीची कारणे सांगा.

१३. जगातील भूकंप-ज्वालामुखीचे प्रदेश कोठे आहेत त्यांची थोडक्यात माहिती लिहा.

१४. विदारणातील अपक्षरण व निक्षेपण या क्रियांची थोडक्यात माहिती लिहा.

१५. डब्ल्यू. एम. डेव्हीस यांच्या अपक्षरण चक्र सिद्धांताची सविस्तर माहिती लिहा.

१६. नदीच्या क्षरण कार्यातील भूरूपांची आकृतीसह माहिती द्या.

१७. नदीच्या संचयन/भरण कार्यात कोणती भूरूपे निर्माण होतात ते आकृतीसह स्पष्ट करा.